

יעקב שרת / איש מיאדים כשהרכבות לא באות

הרוסקוב

(החשך מעיד 10)

עצמו ליהנות בפטשות מהנאות החיים. אם לאצבע מסוג זה מצטרפת מתחת גט גיבעה גבוהה, אוכלת מרה שחורה אג בעליה, וקשה לעזור לו. זהו מצב קיצוני נדיר. רוב האנשים חיים ללא גיבעות שבתאי מתחונן לאצבע השבתאית שלהם, ורוקם הגדול התברך אפילו ב־ שקע מתחונן לאצבע זו. סימן המלמד על יחס קליל יותר ונכונות דגלות צחוק ושימחה בכל מקום ובכל דבר.

לפעמים חרות קו זה ביד האדם ב־ רגע היולודי, ולפעמים הוא נוצר רק בזקופה מאוחרת יותר בחייו. קו ה־ גורד מתייחס לדרך־חיים, לקאריירה, ל־ הצלחות ולכישיונות. למעשה הוא מצביע על האיזון הענימי של האדם. קו ארוך וחזק, החוצה את היד לאורכה, הוא סימן לאדם השלם עם עצמו, המקבל את תכונותיו הטובות עם הרעות, חי עמו ואינו מצוי בקונפליקטים פנימיים קשים. לבעלי קו חזק ושבור, או לאותם המשוללים קו זה, קשה לשאת את גורלם, את עצמם, את ידיהם ואף את חייהם. אדם כזה נתון בחוסר שקט תמידי ומושפע בחוזקה מכל מיקרה העלול לשנות את חייו לטוב או לרע.

לבעל הקו חזק ושלם החוצה את היד יש כוח סבל רב. כאשר נקרים קשיים על דרכו, הוא משלים עמו ואינו סובל מהם, כפי שסובל חסר הקו.

למקום המוצא של קו הגורל חשיבות רבה. האיזור שבו הוא מתחיל מרמז על דרך החיים אליה נמשך בעליו.

קו שעולה מגיבעת הירח מעיד על אדם החש צורך לבוא בקשרים עם אנשים; עובדתו ואורח חייו, וכן הצלחותיו, קשורים בחברה וברושם הטוב שישאיר על אנשיה. מצב כזה מאפשר לו להישאר, בידר קלות מאחרים, באיזון דרך יש לנהוג עם אנשים. שחקנים, זמרים, סוחרים, מרצים ואפילו מורים, או כל מי שעבודתו קשורה בקהל, הם בעלי קו מסוג זה.

לפעמים מתחיל הקו ממרכז היד אך בדרכו אליו ענף המתחיל בגיבעת הירח ומתחבר אליו בהמשך הדרך. זה מלמד על כך שלבן הזוג השפעה מכרעת על הקאריירה ועל מהלך החיים של זולתו. המחזאי ג'ורג' ברנרד שאו שינה את מצבו הכלכלי כשנשא אשה עשירה, והצליח להגשים את שאיפתו לעסוק ב־ כתיבת מחזות תחת עיתונאות. בהדפס שנשאר מכף ידו ניתן לראות את הענף המתחבר לקו הגורל, בגיל שבו עבר את השינוי.

קו הגורל שמתחיל במרכז היד מלמד שבעליו שואף לעצמאות ומעדיף לסמוך על כוחותיו הוא, ולא להעזר באחרים. את הצלחותיו הוא יכול לזקוף תמיד לזכותו. גם כאשר הוא נתקל בקשיים בדרכו, אין הוא נרתע מהם ומצליח להתגבר על רוב המכשולים.

קו שמתחיל מקו החיים עצמו מראה שסביבתו המוקדמת של האדם לא אופיינית לרשת את כישוריו ואת אישיותו. לדרישתו של בני משפחתו ממנו היתה השפעה מעכבת ומגבילה; לפעמים הוא מאמץ את המקצוע של ההורים.

הפסקות בקו הגורל מעידות על סיני־מה של דרך כלשהי, אך במידה שהוא ממשיך בצורה חזקה ויציבה, השינוי שנעשה יתברר כשינוי לטובה. האדם יחוש התקדמות והתפתחות, גם בעבודה וגם בחיים, ויגיע לתקופה שבה לא יאצלו עוד להמשיך בהתלבטויות ובחינו פושי דרכים חדשות שיתאימו לאישיותו. קו גורל שמתחיל מאזור מופיע בינו של אדם שהצליח אחרי מאבקים קשים. אפשר לשער שהוא עשה זאת ללא עזרה או סיוע של מישהו מבני משפחתו. כאן אזכיר עוד שלנוקדות בהן מסתיים קו הגורל יש חשיבות רבה בקביעת גורלו של אדם.

קו הגורל הוא קו שעובר על פי רוב שינויים רבים. לא במעט תלוי השינוי ברצונו החזק של בעל הקו. וכאן שוב חוזרים לקשריו עם מזל גדי. הגדי ידוע כחזק החזק, בשאפתנותו ובהתמדתו. הוא מעצב את גורלו כמו ידיו. ניתן לראות כאן, כי האדם לא נתון אך ורק לשליטתם של גרמי שמים; רצונו וחזק אישיותו קובעים לא במעט את גורלו ואת עתידו הטוב.

לא יקומו עכשיו איש ממקומו ויעקבו צעקה גדולה, לא יעירו ולא יעוררו, יבלעו הרדידות והשפל של העשייה הפור ליטית בישראל את הבינוניות שבעשית זו, עד כדי סכנה של התפרקות החישובים.

הסיסמוגרף החברתי־פוליטי הזה של התעוררות ציבורית ספונטנית נרחבת, של תנועה במשמע המילולי של מונח זה — תנועה, לא שיתוק, לא קיפאון והתאבנות — מעיד לא רק על החושה רווחת של דאגה עמוקה מפני מה שעשוי להתעוות ללא תיקון בימי דמדומי־שילטון אלה — בימים ההם אין בניין מלך בישראל, איש המפד"ל הישר בעיניו עשה — אלא, בראש ובראשונה, על המאגר הגדול, אולי העצום, של כוחות שאין להם מוצא במיסגרות מפלגתיות אוטומטיות (שמטבע ברייתן נמשכים אליהן ומצליחים בהן קארייריסטים מסוג מסויים, ולפעמים, למרבה המזל, קארייריסטים חיוביים), וברגיל ואין להם דורש, אבל הם קיימים, ולא נכנעים, לא משלימים, ומתגלים ומבצצים פה ושם כאשר השפל נמשך, נמשך, נמשך.

הנסיין בוננועות וציבוריות שכאלה מלמד, שהן יוצרות אווירה, אקלים, שהן מחדדות תחושות וגישות, שהן הופכות מגורם מניב על תהליכים לגורם מאיץ תהליכים, וכך ממצות את תפקידן ושקועות. שכן המכנה המשותף של חבריהן כללי מאוד ואינו מאפשר להקים מפלגה פוליטית בת־קיום.

אנו נשארים איפוא עם העבודה, שמיום ליום, משעה לשעה, מדקה לדקה כבד והולך המשא אשר תצטרך לשאת בו. השאלה אם גורם זה יוכל להתמודד עם הבעיות שיוטלו עליו בעינה עומדת, ואי־אפשר לומר בפטשות שהיא לא מציקה ומטרדית. אבל לפחות אי־אפשר שלא להתרשם מעצם העובדה, שמפלגה זו אינה בורחת עכשיו מהנטל ההוא המצפה לה. ועם זה, מה טוב לדעת, שחשיהים של אנשים טרם נתקחו, שהרגישות החברתית לא פגה, עז שברגעי שפל מאיימים נכנסת לפעולה מין רשת רדומה של עצבים שונים ומשונים, אך כולם רגישים רגישים, ומעבירה בחוטה הדקיקים, בני־החלון, זיקים רבי עוצמה.

הזיקים הללו הניחו עכשיו חיים בנגר האופטימינות.

חידה

פסיכופוליטיקה

ועשית על הקו המתמשך לא מאתמול / ובני־אדם חוצה, מי לימין ומי לשמאל:

החשבתם מדוע, משום־מה, סביב המחלוקת בורג־שפיר, שכל בחור וטוב בה התייצב כתן, צבוע, שפנפן או כפיר, בדרך כלל "ימין" אל המדיח כמגנט נמשך — ואילו "שמאל" מחויק דווקא בדגל המודח?

פרס, דבר!

שעתו של שימעון פרס קרבה והולכת. קשה להגיד, שסיכוייו לכהן כראש הממשלה של ישראל פוחתים בימים שתוקיים אלה של ממשלת בנין־זה, כמובן, מחיב.

אנשיו של פרס יודעים זאת, ומפרסמים עכשיו מודעות־מחץ בעיתונים, שם הם שואלים שאלה טובה, טובה מאוד, את הממשלה, את הכנסת, את העם: "מה עוד צריך לקרות, כדי שממשלת הליכוד המתפוררת תתפרט?"

אני אגיד פה מה צריך לקרות, אם כי עד שדברי אלה יראו אור אולי מה שצריך לקרות כבר יקרה, ולא־דווקא בגלל מה שאני אגיד. גם זו לטובה.

ובכן מה שצריך לקרות, לדעתי, הוא שראשי העבודה ובעלי בריתה ייצאו אל העם כבר עכשיו, מייד, ויקהילו קהילות ויאספו אסיפות ויגידו לא רק מה הממשלה הנוכחית צריכה לעשות — להתפטר לאלתר ולהקדים את הבחירות — אלא מה הממשלה שלהם תעשה, ויגידו אמת ולא שקר, וייסרו בשוטים ובעקרבים ולא ירעיפו ממתקים.

וחוץ מזה יגידו מה דעתם בעניין יחסי דת ומדינה. אפשר לא לאהוב את הפוליטיזציה של הדת ועוד גרוע מזה, אבל אי־אפשר לכוון בקיום מיגזר דתי בישראל, ובדוואי שאין טעם להפוך מיגזר זה, להוציא שוליו המטרופים — ולמי שאין שוליים מטרופים — לעויין.

אבל אפשר ואפשר לומר לעת אשר כזאת: אתם, יקירינו־שלומי־אמוני־אלוהי, תוכלו להשתתף בממשלה הבאה, אבל בחסד, לא בזכות, ובלי בורג. ארצ'י בורג הבנקר הדתי ייכבד ויתחדד בניתו.

ומה יהיה אם המפד"ל תקבל בבחירות הבאות מיספר קולות, שיכפה על פרס ושות' להכליל אותה בקואליציה בזכות, לא בחסד? או ואבוי יהיה, אבל מדוע זה צריך להפריע למישהו בעבודה, כלומר לפרס, להכריז על האויב ואבוי הזה כבר עכשיו?

אחד מעמית העיתונאים מנה בימים אלה בין שיאי מיסטר הליכוד את היותה של 1980 שנת העלייה המעוטה ביותר בתולדות ישראל.

זו האשמה קשה, ואולי גם נכונה, אבל השאלה היא אם זה הכל.

שכן, בצד כל הישגי הליכוד בעידוד עלייה ובקליטתה, שהגיעו למח שהגיעו ב־1980, אי־אפשר שלא לשאול שתי שאלות נוקבות: אולי גם העם היהודי קצת אשם? אולי הוא פשוט לא רוצה לעלות? אולי הוא פשוט נגמר? או אולי פשוט נגמר לו מהמדינה?

אלה לא שאלות נעימות, לא ולא, אך אי־אפשר שלא לשאול אותן.

לא רק קשה להיות להיות יהודי. קשה להיות עם יהודי. והעם היהודי הזה, שקשה לו להיות והוא עם קשה, הוא גם לא כל כך עם אחד. מעוררנו פצחנו ברינת, "עם אחד היינו, עם אחד נהיה, כי ממחצבת בור אחד נוקרנו..." שרנו, כלומר שרקנו באפלה מה שמישהו כתב מפני שכנראה הוא לא היה בטוח כל כך שאפשר לסמוך לגמרי על העם היהודי הזה שיהיה עם אחד, כשם שלאמיתו של דבר הוא גם לא היה תמיד עם אחד, ומחפשי עשרת השבטים (עכשיו בין הפאטאנים שבאפגניסטאן) יאשרו זאת.

אז אם העם הזה לא עולה, השאלה היא אם אין זו מלאכה קלה מדי לתלות "מחדל" זה בליכוד. חרף כל כישוריו המצויינים בתחום העלייה כבתחומים אחרים — ועינינו הדומעות.

אם העם הזה לא עולה, אולי הוא כבר עלה? כלומר, אותו שבט בעם שחיים ריבוניים היו חשבים לו עולה, ואותו שבט בעם היהודי שחיים ריבוניים קסמו לו ענה, ואותו שבט בעם שחיים ריבוניים שימשו לו מיקלט ענה. וזהו זה.

יהודי שלא ביקש מעולם חיים יהודים ריבוניים, ומי שחיים אלה, מרגע שנתהו, לא קסמו לו, ומי שלא ראה צורך או כורח להסתייע בחיים אלה כמיקלט אמין, נשאר במקום שנשארו אלה למקום שהיגר כאילו ישראל לא באה לעולם ולא היתה צריכה לבוא לעולם, ובכך — וזה העניין כולו — לא־דווקא בגד בערכי העם היהודי, מורשתו ודתו, אלא אולי היה נאמן להם ביותר. לא צריך להיות דווקא הרבי מלובביץ' כדי לא לעלות. אפשר להיות סתם יהודי חילוני ולא לעלות. שלא לדבר על מתבולל.

האמינו לי, איני רוצה ללמד סניגוריה על הליכוד ואיני רוצה ללמד קטיגוריה על העם היהודי האומלל. אני פשוט נתון במבוכה.

ברגעי הקשים נדמה לי, שמדינת־ישראל היא אבר מפרפר של גוויית עם שרצח באושוויץ, המצפה לנס של הצמחת הגוויה מחדש, מתוך האבר, כמעשה בעלי־חיים נחותים. אבל אנוני מאמין בניסים.

ברגעי הטובים (יחסית), אני רואה את מדינת־ישראל כרכבת שהתחילה לנסוע כאשר סבי עליה ארצה כבילו־י — אנא סילחו להגשנותי, אבל ראינו פתאום את דיוקנו בעמוד האש וזה עשה לי משהו — הגבירה תאוצתה יותר ויותר עד שעלה בידה לחלוף בשלום דרך הצומת העשן של רכבות אושוויץ ולהגיע לתחנת הריבונות.

אה, איזו תחנה גדולה זו היתה צריכה להיות! ומה רב היה בה המקום לעוד רכבות, עוד ועוד רכבות! ואומנם, כמה מהן באו, לפעמים חרקו, לפעמים התנגשו, לפעמים ירדו מהפסים. אבל באו!

ועשיו, כשהתחנה היפה הזאת — כן, יפה למרות הכל! — שוממת ומשמימה כל כך, שלא לדבר על הרכבות היוצאות מן הרציף הצדדי בכיוון אחר, אתה שואל את עצמך מה קרה, ומהרהר שמא העם היהודי הוא עמי־שלי־תחנות, לא עם של נוסוף, והליכוד, עם כל הכבוד, מתגמד לקטר קטן מאוד על מישטח ענקי, ריק מקרונות.

טוב. נחליף את הקטר. אבל מה על הקרונות?

זיקים של

אופטימיות

ככל שאנו מתרחקים מביצע גאולת הדמוקרטיה הישראלית — על־ידי יוסף המפד"לי בעל החידודים, כך אנו ממשכים להבין מה קרה, בעצם; במה היה הדבר האיום והנורא של כך, שהזניק את שר־הפנים העסוק שלנו לעשות מה שעשה בחופזה במישרה.

התדהמה הרבה נוכח המעשה הזה, שאיכשהו משתבץ היטב בריקמת השיבושים והמחדלים של ממשלת בנין, היתה עמוקה ונרחבת דיה לעורר אנשים להקים תנועה ציבורית נגדו. אברהם אדן ובנימין פלד בוודאי לא עשויים מעור פוליטי אחד, ולעולם לא יוכלו לשכון באכסניה מפלגתית אחת. אבל אם שניהם כאחד נחרדו מריבצם ועשו יד אחת בפרשת יוסף בורג, הרי זה, כמדומה, לא רק מפני שלשניהם עניין בנפילת מיסטר בנין מוקדם ככל האפשר, אלא מפני שהם חשים שאם הם ואנשים כמותם, המבקשים לחיות במדינה נאורה, שמבירתה ירושלים יצא לישראלים אור ולא שחור,